

Název: Souvislost edukačního stylu učitele s vnímanou akademickou účinností žáků ZŠ

Autor: PhDr. Mgr. Tomáš Komárek

Pracoviště: Katedra psychologie

Školitel: PhDr. Simona Horáková Hoskovicová, Ph.D.

Abstrakt:

Předkládaná disertační práce zkoumá problematiku vnímané akademické účinnosti v souvislosti s edukačními styly učitele v tranzitorním období mezi prvním a druhým stupněm ZŠ. Hlavním výzkumným cílem bylo prozkoumat pomocí kvantitativních statistických metod předpoklad, že učitel svým edukačním stylem působí na vnímanou akademickou účinnost žáků. Druhým cílem bylo porovnat standardní školy a školy pracující podle alternativního výukového programu „Začít spolu“ a zjistit, do jaké míry se tyto školy mezi sebou liší v edukačním stylu a jeho dopadu na vnímanou akademickou účinnost žáka. Výzkumný soubor tvořili žáci 5. ročníků obou typů škol (N = 896). Data byla získána pomocí tří dotazníků: dotazník Interakce učitele a žáků zjišťuje edukační styl učitele, dotazníky *Myself as a learner scale* a *Children self-efficacy scale* jsou zaměřeny na měření vnímané akademické účinnosti žáků.

Výsledky potvrdily statisticky významnou, nicméně slabou souvislost mezi vnímanou akademickou účinností žáků a edukačním stylem jejich učitelů. Regresní analýzou bylo zjištěno, že vnímaná akademická účinnost souvisí s tím, jak žák hodnotí požadavky a mírnost učitele (dva důležité aspekty edukačního stylu učitele). Čím vyšší požadavky a zároveň nižší mírnost žák u učitele vnímá ve srovnání s průměrem třídy, tím je jeho vnímaná akademická účinnost vyšší. Kromě toho s vnímanou akademickou účinností souvisí i průměrná míra požadavků učitele: ve třídách, v nichž má učitel na žáky vyšší požadavky, mají žáci spíše vyšší vnímanou akademickou účinnost. Nejsilnější vztah byl potvrzen – ve shodě s předchozími výzkumy – mezi vnímanou akademickou účinností žáků a jejich prospěchem. Zde se ukazuje relativně silná souvislost – čím lepší známky, tím vyšší akademická účinnost.

Srovnání žáků standardních škol a žáků ze tříd s výukovým systémem „Začít spolu“ prokázalo statisticky významný, ale malý rozdíl mezi vnímanou akademickou účinností žáků obou skupin. Výrazný rozdíl mezi oběma výběrovými vzorky můžeme naopak

pozorovat při porovnání vztahu žáků k učitelům. Žáci „Začít spolu“ hodnotí vztah k učiteli pozitivněji než žáci standardních tříd. V hodnocení míry učitelových požadavků, volnosti, nekompetentnosti a mírnosti se obě skupiny téměř neliší.

Klíčová slova: vnímaná akademická účinnost, výchovné styly, edukační styl učitele, alternativní školy, tranzitorní období.